

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

II. ÚS 78/2014-12

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 30. januára 2014 v senáte zloženom z predsedu Juraja Horvátha a zo sudcov Sergeja Kohuta a Lajosa Mészáros (sudca spravodajca) predbežne prerokoval sťažnosť M. L., zastúpeného Advokátskou kanceláriou TIMAR & partners, s. r. o., Štúrova 42, Šaľa, pre namietané porušenie základného práva na osobnú slobodu podľa čl. 17 ods. 1, 2 a 5 Ústavy Slovenskej republiky, ako aj práva na slobodu podľa čl. 5 ods. 1, 3 a 4 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd v konaní vedenom Krajským súdom v Bratislave pod sp. zn. 3 Tpo 77/2013 a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť M. L. **o d m i e t a** ako neprípustnú.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 8. januára 2014 doručená sťažnosť M. L. (ďalej len „sťažovateľ“) pre namietané porušenie základného práva na osobnú slobodu podľa čl. 17 ods. 1, 2 a 5 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“), ako aj práva na slobodu podľa čl. 5 ods. 1, 3 a 4 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) v konaní vedenom Krajským súdom

v Bratislave (ďalej len „krajský súd“) pod sp. zn. 3 Tpo 77/2013. Sťažnosť bola odovzdaná na poštovú prepravu 3. januára 2014.

Zo sťažnosti vyplýva, že uznesením Okresného súdu Bratislava I (ďalej len „okresný súd“) sp. zn. 0 Tp 549/2013 z 25. novembra 2013 v spojení s uznesením krajského súdu sp. zn. 3 Tpo 77/2013 z 10. decembra 2013 bolo rozhodnuté o predĺžení lehoty väzby sťažovateľa do 12. mája 2014 z dôvodov vyplývajúcich z ustanovenia § 71 ods. 1 písm. a) a c) Trestného poriadku.

Sťažovateľ vidí porušenie označených práv v tom, že okresný súd, ako aj následne krajský súd nesprávne rozhodli, keď nezohľadnili sťažovateľom a jeho obhajcom uvádzané náhrady väzby ako záruky uvedené v ustanovení § 80 ods. 1 a nasl. Trestného poriadku, prostredníctvom ktorých tiež možno dosiahnuť účel väzby, lebo všeobecné súdy dospeli k názoru, že obhajca pri obhajobe sťažovateľa nemohol samostatne podať v mene sťažovateľa žiadosť, aby bola jeho väzba nahradená dohľadom probačného a mediačného úradníka. Vyplýva to z toho, že vo výroku nerozhodli o žiadosti o nahradenie väzby dohľadom probačného a mediačného úradníka, ktorú podal obhajca sťažovateľa. Všeobecné súdy teda použili reštriktívny výklad, ktorý je nezákonný a ústavne nekonformný.

Skutočnosť je taká, že v rámci výsluchu vykonaného okresným súdom 25. novembra 2013 sťažovateľ prostredníctvom obhajcu okrem iného uviedol, že žiada väzbu nahradiť dohľadom mediačného a probačného úradníka, no napriek tomu nebolo o tejto žiadosti vôbec rozhodnuté. Všeobecné súdy dôvodlia tak, že žiadosť bola podaná obhajcom ako neoprávnenou osobou, a preto nespĺňala základné náležitosti. Sťažovateľ je presvedčený, že jeho obhajca právom konal v jeho mene.

Ustanovenie § 80 ods. 1 Trestného poriadku upravuje možnosť nahradenia väzby viacerými miernejšími prostriedkami, a to zárukou, sľubom alebo dohľadom. Pri dohľade probačného a mediačného úradníka ako náhrady väzby zákon explicitne nevyžaduje písomný sľub obvineného, ani jeho súhlas v písomnej forme. O žiadosti nahradiť väzbu dohľadom je všeobecný súd povinný rozhodnúť.

Sťažovateľ žiada vydať nález, ktorým by ústavný súd vyslovil porušenie označených článkov ústavy a dohovoru v konaní vedenom krajským súdom pod sp. zn. 3 Tpo 77/2013 s tým, aby bolo uznesenie krajského súdu z 10. decembra 2013 zrušené a vec bola vrátená na ďalšie konanie. Požaduje tiež náhradu trov právneho zastúpenia v sume 337,38 €.

II.

Zo zápisnice o výsluchu okresného súdu sp. zn. 0 Tp 549/2013 z 25. novembra 2013 vyplýva inter alia, že obhajca sťažovateľa v rámci vyjadrenia k podanému návrhu na predĺženie lehoty väzby uviedol, že *„Ďalej navrhujem pre prípady návrhy väzby určiť dohľad mediálneho a probačného úradníka.“* (pozri s. 4 prvý odsek poslednú vetu zápisnice o výsluchu).

Z uznesenia okresného súdu sp. zn. 0 Tp 549/2013 z 25. novembra 2013 vyplýva, že ním bola predĺžená lehota trvania väzby sťažovateľa v prípravnom konaní do 12. mája 2014, a to z dôvodov uvedených v ustanovení § 71 ods. 1 písm. a) a c) Trestného poriadku. Ďalšími výrokmi uznesenia neboli návrhy nahradiť väzbu sťažovateľa peňažnou zárukou a písomným sľubom prijaté. Podľa okresného súdu pred rozhodnutím sudcu obhajca sťažovateľa predložil písomný sľub a ponuku na náhradu väzby zložením peňažnej záruky, avšak podľa názoru súdu tieto návrhy nie sú v súčasnom štádiu konania dôvodné, a to vzhľadom aj na osobu sťažovateľa a charakter jeho trestnej činnosti.

Z doplnenia písomného odôvodnenia sťažnosti z 3. decembra 2013 vyplýva inter alia námietka sťažovateľa, podľa ktorej *„sudca pre prípravné konanie nesprávne rozhodol, keď nezohľadnil obhajcom a obvineným uvádzané náhrady väzby ako záruky uvedené v § 80 ods. 1 a nasl. Trestného poriadku, prostredníctvom ktorých tiež možno dosiahnuť účel väzby, nakoľko sudca vyvodil rozhodnutím obmedzenie práv obhajcu pri zastupovaní obvineného, tak, že nemohol samostatne podať v mene obvineného návrh, aby jeho väzba bola nahradená, t. j. použil reštriktívny výklad...“* (pozri s. 6 posledný odsek doplnenia písomného odôvodnenia sťažnosti z 3. decembra 2013).

Ako vyplýva z doručky, doplnenie písomného odôvodnenia sťažnosti z 3. decembra 2013 bolo krajskému súdu doručené 5. decembra 2013.

Z uznesenia krajského súdu sp. zn. 3 Tpo 77/2013 z 10. decembra 2013 vyplýva, že ním bola zamietnutá inter alia sťažnosť podaná sťažovateľom proti uzneseniu okresného súdu sp. zn. 0 Tp 549/2013 z 25. novembra 2013. Podľa názoru krajského súdu v súvislosti so sľubom sťažovateľa a ponúknutou peňažnou zárukou jeho matky treba zhodne s okresným súdom skonštatovať, že vzhľadom na osobu sťažovateľa a stíhanú trestnú činnosť nemožno považovať tieto alternatívy za dostatočné záruky namiesto väzby.

III.

Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Ústavný súd podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) každý návrh predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa, ak tento zákon neustanovuje inak. Pri predbežnom prerokovaní každého návrhu ústavný súd skúma, či dôvody uvedené v § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie. Podľa tohto ustanovenia návrhy vo veciach, na ktorých prerokovanie nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú zákonom predpísané náležitosti, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený.

Sťažnosť treba považovať za neprípustnú.

Podľa § 53 ods. 1 zákona o ústavnom súde sťažnosť nie je prípustná, ak sťažovateľ nevyčerpal opravné prostriedky alebo iné právne prostriedky, ktoré mu zákon na ochranu jeho základných práv alebo slobôd účinne poskytuje a na ktorých použitie je sťažovateľ oprávnený podľa osobitných predpisov.

Podľa § 53 ods. 2 zákona o ústavnom súde ústavný súd neodmietne prijatie sťažnosti, aj keď sa nespĺnila podmienka podľa odseku 1, ak sťažovateľ preukáže, že túto podmienku nespĺnil z dôvodov hodných osobitného zreteľa.

Jadrom sťažnosti je námietka sťažovateľa, podľa ktorej okresný súd, ale ani krajský súd nerozhodli o žiadosti prednesenej obhajcom sťažovateľa nahradiť väzbu dohľadom mediačného a probačného úradníka, pretože rozhodli iba o žiadostiach nahradiť väzbu písomným sľubom sťažovateľa, resp. zložením peňažnej záruky zo strany matky sťažovateľa.

Zo skutkového hľadiska treba z pohľadu ústavného súdu konštatovať, že obhajca sťažovateľa skutočne v rámci výsluchu uskutočneného okresným súdom 25. novembra 2013 navrhol nahradiť väzbu sťažovateľa dohľadom mediačného a probačného úradníka. Tento jeho prednes je zachytený v zápisnici o výsluchu na s. 4 v prvom odseku na konci.

Rovnako považuje ústavný súd za preukázané, že okresný súd v uznesení sp. zn. 0 Tp 549/2013 z 25. novembra 2013 rozhodol jednak o návrhu prokurátora na predĺženie lehoty väzby, ako aj o žiadostiach sťažovateľa nahradiť jeho väzbu peňažnou zárukou jeho matky, resp. písomným sľubom sťažovateľa. O žiadosti obhajcu sťažovateľa nahradiť väzbu sťažovateľa dohľadom mediačného a probačného úradníka nerozhodol, pričom o tejto žiadosti nie je žiadna zmienka ani v odôvodnení uznesenia. Z uznesenia teda vôbec nevyplýva, že takúto žiadosť obhajca sťažovateľa predniesol.

Podstatné je ďalej to, že nezodpovedá skutočnosti tvrdenie sťažovateľa, podľa ktorého sa vraj okresný súd (rovnako ako aj krajský súd) žiadosťou obhajcu nahradiť väzbu dohľadom mediačného a probačného úradníka nezaoberal preto, lebo obhajca nebol oprávnený v mene sťažovateľa takúto žiadosť predložiť. Žiadna takáto úvaha z uznesenia okresného súdu, ale ani z uznesenia krajského súdu nevyplýva, a to zrejme už aj preto, že všeobecné súdy žiadosť obhajcu ani len nespomenuli. Inými slovami, z listinných dôkazov, ktoré mal ústavný súd k dispozícii, nijako nemožno zistiť, odkiaľ čerpal sťažovateľ informáciu, podľa ktorej sa všeobecné súdy žiadosťou nezaoberali preto, že táto mala byť predložená obhajcom ako neoprávnenou osobou.

Za osobitne významný treba považovať obsah odôvodnenia sťažnosti, ktorú sťažovateľ podal proti uzneseniu okresného súdu sp. zn. 0 Tp 549/2013 z 25. novembra 2013. Sťažnosť samotná bola podaná hneď po vyhlásení uznesenia priamo do zápisnice. Písomné dôvody sťažnosti sú sformulované v podaní obhajcu sťažovateľa z 28. novembra 2013. V tomto podaní nie je žiadna zmienka o tom, že nebolo rozhodnuté o žiadosti obhajcu nahradiť väzbu dohľadom mediačného a probačného úradníka. V doplnení odôvodnenia sťažnosti z 3. decembra 2013, ktoré bolo priamo krajskému súdu doručené poštou 5. decembra 2013, sa namieta, že *„sudca pre prípravné konanie nesprávne rozhodol, keď nezohľadnil obhajcom a obvineným uvádzané náhrady väzby ako záruky uvedené v § 80 ods. 1 a nasl. Trestného poriadku, prostredníctvom ktorých tiež možno dosiahnuť účel väzby, nakoľko sudca vyvodil rozhodnutím obmedzenie práv obhajcu pri zastupovaní obvineného, tak, že nemohol samostatne podať v mene obvineného návrh, aby jeho väzba bola nahradená, t. j. použil reštriktívny výklad...“* (s. 6 posledný odsek doplnenia dôvodov sťažnosti z 3. decembra 2013).

Možno konštatovať, že sťažovateľ v podanom riadnom opravnom prostriedku (sťažnosti) výslovne nenamietal skutočnosť, že o žiadosti jeho obhajcu nahradiť väzbu dohľadom mediačného a probačného úradníka nebolo rozhodnuté. Brojil v podstate proti údajnému (avšak v skutočnosti vôbec nevyslovenému) právnomu názoru okresného súdu, podľa ktorého vraj obhajca nebol oprávnený žiadosť podať.

Za uvedeného stavu je ústavný súd toho názoru, že hoci sťažovateľ z formálneho hľadiska využil možnosť podať riadny opravný prostriedok (sťažnosť) proti uzneseniu okresného súdu, v skutočnosti z materiálneho hľadiska právo na riadny opravný prostriedok nevyužil, pretože námietku o tom, že o žiadosti obhajcu o nahradenie väzby dohľadom mediálneho a probačného úradníka nebolo rozhodnuté, neuplatnil. Obstojí preto záver, že sťažovateľ nevyčerpal opravný prostriedok, ktorý mu zákon na ochranu jeho základných práv alebo slobôd účinne poskytoval a na ktorého použitie bol oprávnený podľa Trestného poriadku. To zakladá neprípustnosť sťažnosti.

Treba napokon uviesť, že sťažovateľ ani len netvrdil (tým menej preukazoval), že námietku nerozhodnutia o žiadosti obhajcu neuplatnil v riadnom opravnom prostriedku z dôvodov hodných osobitného zreteľa. Preto ani neprichádzal do úvahy prípadný postup ústavného súdu v zmysle ustanovenia § 53 ods. 2 zákona o ústavnom súde.

Berúc do úvahy uvedené skutočnosti, ústavný súd rozhodol tak, ako to vyplýva z výroku tohto uznesenia.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 30. januára 2014